

Oslo, 2. mai 2023

Olje- og energidepartementet

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2023: 3 «MER AV ALT – RASKERE»

Grunnleggende merknader og hovedbudskap

Naturvernforbundet er ikke enig i at det er behov for å bygge ut 40 TWh ny kraft innen 2030.

Få å greie å kutte klimagassutslipp på en bærekraftig og naturvennlig måte, må energiforbruket reduseres, og vi trenger strukturelle endringer blant annet i transportsektoren og en overgang til en mer sirkulær økonomi med lavere materielt forbruk. Likevel er det behov for økt tilgang til elektrisk kraft for å fase ut den fossile.

Energieffektivisering vil frigjøre kraft når forbruket er som høyest og bidra til at klimamålene nås, samtidig som tap av naturmangfold unngås. Potensialet er stort og kan realiseres raskt, men det er nødvendig med kraftfulle virkemidler i form av krav, faglig rådgiving og økonomisk støtte for å få utløst.

Alle ønskene om tildeling av mer kraft må sorteres etter samfunnsmessige kriterier i stedet for etter «først til mølla». Tildeling av kraft til kryptofabrikk, urealistiske industriprosjekter og til elektrisitet fra land til olje- og gassinstallasjonene bør ikke prioriteres.

Ny kraftutbygging er ikke enkelt og kan ikke gjøres med hastverksprosesser og overkjøring av natur eller demokrati. Når det gjelder ny kraftutbygging, er det viktig å prioritere energikilder som har minst negative natur- og miljøkonsekvenser. Naturvernforbundet vil angi følgende kjøreregler:

- Verneplanen for vassdrag må ligge fast.
- Oppgradering av eksisterende vannkraftverk har et potensial som må utnyttes.
- Utbygging av småkraft gir lite kraft med samlet sett store konsekvenser for naturmangfoldet.
- Vilårsrevisjoner må ha som mål å utløse et godt økologisk potensial.
- Effektkjøring av vannkraftverk må reguleres for i størst mulig unngå negative naturkonsekvenser.
- Takmonterte solkraftanlegg har små miljøkonsekvenser.
- Vindkraftverk må legges til industrialiserte områder, og mulighetene for nærvind bør utforskes.
- Havvind har et betydelig potensial, men det er viktig å ha en føre-var-tilnærming og sikre at gyte- og oppvekstområder for fisk, fugleliv og den marine naturen ikke blir skadelidende.

Resten av denne høringsuttalelsen følger i hovedsak samme struktur som kapittel 1, «Energikommisjonens tiltak og anbefalinger», i NOU 2023: 3. Videre følger det fire separate vedlegg til denne uttalelsen:

- Vedlegg 1: [Energieffektivisering i prosessindustrien](#)
- Vedlegg 2: [Energieffektivisering i bygg – Naturvernforbundets helhetlige virkemiddelpakke](#)
- Vedlegg 3: [Solenergi](#)
- Vedlegg 4: [Fossilfritt Norge - Hvordan fase ut fossil energi innen 2040?](#)

Behov for et taktskifte

Naturvernforbundet er enig med kommisjonen i at det er behov for et taktskifte for å få ned klimagassutslippene, men vi er uenig i at det er behov for en massiv utbygging av fornybar kraft for å nå klimamålene. Energiforbruket i Norge må ned. Samtidig er det behov for noe mer tilgang til elektrisitet for å kunne erstatte fossil energi i transport- og industrisektoren.

Det er forskjell mellom ønsker om mer tilgang på kraft og reelle behov ut fra samfunnsmessige kriterier. Vi deler derfor ikke oppfatningen om at forbruksveksten nødvendigvis vil bli så stor at vi kan gå fra en situasjon med overskudd til underskudd på kraft i løpet av noen få år. Naturvernforbundet kan ikke se at det er behov for å skaffe til veie 60 TWh mer kraft for å fase ut fossil energi, og det er heller ikke realistisk at det vil skje.

Vi savner en understreking av at energiintensiteten i norsk økonomi må bli betydelig mindre. Her viser vi til IEAs «Net Zero Report» fra mai 2022, som er gjengitt i Energikommisjonens rapport. IEA angir at en årlig forbedring av energiintensiteten på 4 prosent per år er nødvendig for å begrense global oppvarming til 1,5 grader.

Spørsmålet om prioritering av kraft handler om både total tilgang til kraft og om nettkapasitet. Vi har plassert en nærmere omtale av teamet i avsnittet «Tiltak for økt nettkapasitet».

Klimamål og grønt skifte: Hva må til?

Kommisjonens rapport, figur 1.1, viser utfallsrommet for framskrivninger av kraftforbruket, og vi ser at det i liten grad er tatt hensyn energieffektivisering. NVEs analyse har lagt inn 6TWh basert på eksisterende politikk. I Statnetts oppdaterte markedsanalyse går det fram at selv i basis-scenariet går det alminnelige forbruket ned fra 92 TWh i 2020 til 77 TWh i 2050. I Lav-scenariet, der energieffektivisering er lagt inn, ender det totale forbruket opp i 160 TWh i 2050.

Et grønt skifte må innebære at vi prioriterer vedlikehold av veier og avlyser bygging av flere motorveiprosjekter. Likeledes vil elektrifisering av olje- og gassinstallasjonene føre til at vi binder opp infrastruktur til en næring som etter hvert må avvikles, samtidig som det er høyst tvilsomt om globale klimagassutslipp blir redusert.

Naturvernforbundet er enig i påpekningen fra Miljødirektoratet referert i Energikommisjonens rapport om at innføring av sirkulær økonomi på lengre sikt vil gi lavere energi- og strømforbruk. I likhet med Klimautvalget 2050 er det viktig å se 2030-tiltak med 2050-briller for at Norge skal lykkes i å bli et lavutslippssamfunn.

Tiltak for en mer effektiv og fleksibel energibruk

Med mer uregulerbar strømproduksjon i kraftsystemet vil vannkraft med magasiner spille en viktig rolle for å balansere systemet. Men også forbruksfleksibilitet blir helt sentralt. Flexibiliteten i industrien har et stort potensial. Energieffektivisering i alle sektorer vil bidra til en mer effektiv og fleksibel energibruk ved at energi og kraft frigjøres i særlig stor grad når etterspørselen er størst. Det gjør at sårbarheten ved uregulerbar kraft blir mindre.

Naturvernforbundet støtter forslaget om en nasjonal handlingsplan for energieffektivisering og at den må inneholde en tiltaks- og virkemiddelpakke som samlet vil sikre måloppnåelse og inneholde nye og justerte virkemidler som er egnet til å oppnå etterprøvbare mål og er rettet mot identifiserte barrierer. En ordning for hvite sertifikater bør vurderes.

Erfaringene fra 2022 viser at en høy strømpris gir lavere strømforbruk. For å stimulere til en effektiv energibruk er det viktig at strømprisen framover blir relativt høy og forutsigbar. Elektrisitetsavgiften kan brukes for å større forutsigbarhet.

NVE må få en overordnet og koordinerende rolle med oppgave å sette konkrete og etterprøvbare mål og få på plass egne regulatoriske virkemidler. Dette bør komme i tillegg til at NVE skal få oppgaven med å analysere hvordan markedstrender, markedsreguleringer og eksisterende virkemidler bidrar til utviklingen i energieffektivitet og forbrukerfleksibilitet. Dessuten må NVE få ansvar for å peke på hensiktsmessig justering av virkemidler samt følge opp, måle og regelmessig rapportere om resultater innen energieffektivisering og energifleksibilitet i alle sektorer, ikke bare i bygg.

Naturvernforbundet er enig i at Enovas mandat må endres slik at det omfatter støtte til energieffektivisering for alle sektorer. Enova må også støtte såkalt moden teknologi som ikke er bedriftsøkonomisk lønnsom.

Strømstøtten må endres slik at den stimulerer til energieffektivitet og energisparing.

En energieffektiv og grønnere industri

Naturvernforbundet støtter forslaget om energiledelse, krav til energikartlegging og krav til energieffektivisering og varmeutnyttelse. For alle bygg med forbruk over 100 000 kWh per år bør det være krav om energioppfølgingssystem. Frivillige avtaler kan benyttes, men det må da gjøres klart at alternativet er regulatoriske krav. Dette har en parallell til frivillige avtaler med bransjen for gjenvinning av avfall.

Vi støtter også forslagene om å få utredet potensialer for energieffektivisering i industrien og hvilke konkrete barrierer som er til hinder for å utløse potensialene, samt hvordan overskuddsvarme kan unyttes bedre. Her er lokalisering av virksomhetene viktig, og dette bør inngå i kriterier for hvilke typer prosjekter som bør få tilgang til ny kraft.

I utslippstillatelser etter forurensningsloven bør forurensningsmyndighetene i langt større grad benytte mulighetene til å kreve teknologi som gir energieffektivisering. Krav til energiledelse og energioppfølgingssystem må stilles.

I kriterier for tildeling av kraft bør det legges vekt på lokalisering, slik at overskuddsvarme utnyttes, og om industrivirksomheten bidrar til det grønne skiftet.

Flere av de nye teknologiene som Prosess 21 har utredet for å redusere klimagassutslippene i prosessindustrien, vil også redusere energiforbruket. Disse bør stimuleres. Se vedlegg 1.

I forskrift om CO₂-kompensasjon er industri pålagt å gjennomføre energikartlegging. Ordningen må også stimulere bedriftene til økt energieffektivitet.

Energieffektivisering i prosessindustrien er nærmere omtalt i vedlegg 1.

Nasjonalt energieffektiviseringsløft i bygg

Naturvernforbundet støtter varmt forslagene for å stimulere energieffektivisering i bygg. Energieffektivisering vil frigi kraft til utfasing av fossil energi og vi unngår naturinngrep og tapet av naturmangfold. Energieffektivisering er også gunstig for forsyningssikkerheten, siden den frigjør mye energi på den tiden av året der vi trenger mye energi til oppvarming.

Naturvernforbundet har utarbeidet et forslag til en helhetlig virkemiddelpakke bestående av minstekrav, informasjon og økonomisk støtte. Den bør vurderes i forbindelse med regjeringens handlingsplan for energieffektivisering. Se vedlegg 2.

Energimerkeordningen for bygg må revideres for å kunne fungere som en sentral informasjonsplattform med bygg-spesifikk informasjon om energistatus inkludert en tiltaksliste for energioppgradering. Naturvernforbundet mener at den særnorske ordningen med selvmerking av småbygg må endres til en ordning der merkingen og utarbeidelse av tiltaksliste gjøres av uavhengige bygningskyndige presjoner. Fagperson for energimerking av småhus kan for eksempel være energirådgiver som er godkjent for Enova-rådgiving, og sertifiserte takstmenn som enkelt kan gjøre dette i forbindelse med utarbeidelse av tilstandsrapporter.

Naturvernforbundet vurderer minstekrav til energiutnyttelse ("Minimum Energy Performance Standards" (MEPS)) til å være en god måte å forbedre renoveringstakten og øke energieffektiviseringen i Norge på. Det må vurderes hvordan MEPS kan tilpasses norsk lovverk og reguleringer. Krav om MEPS bør knyttes til energiklasser i energimerkeordningen og ha mål stegvis økning i energiklassen. Vi ser for oss at arbeidet kan starte med å forbedre energieffektiviteten i bygg med energiklasse F og G. Det er viktig at framtidige krav annonseres tidlig, slik at oppgradering i størst mulig grad kan skje i forbindelse med nødvendig vedlikehold og moderniseringer.

MEPS kan fastsettes som et lovmessig krav nå og dermed gi hjemmel for myndighetene til å kreve tiltak slik at bygget er i overensstemmelse med kravet, eller så kan myndighetene referere til

minstekrav som vil komme i 2027, 2030 og 2033, avhengig om det er boliger eller andre bygg, jamfør diskusjonen som nå pågår i EU. Kravene kan formidles og følges opp gjennom en lokal myndighet.

Samtidig er det viktig å etablere ordninger for tilskudd og lån både for å komme raskt i gang og sikre en sosial profil. Naturvernforbundet mener det er behov for tilskudd til moden teknologi. Støtte bør finansieres av påslag på nettleie, der dagens 1 øre allerede gir over 700 millioner kroner til Klima- og energifondet som bør gå tilbake til byggeiere når de gjør tiltak.

Samtidig er finansieringen en stor barriere for mange. Selv om et tiltak er lønnsomt, vil det være et betydelig kontantutlegg. Naturvernforbundet ønsker en ordning der lønnsomme tiltak kan finansieres gjennom nedbetaling via nettleie og nettselskap. Dette vil også løse opp i eie-leie-problematikken ved at både energitiltaket med tilhørende besparelse på strømregningen og nedbetalingen kan følge anleggsadressen over til neste leietaker.

Det må utredes hvordan tilskudds- og finansieringsordninger kan forbedres for lavinntektshusholdninger.

Energikravene til nybygg må også skjerpes inn. Dette gjelder spesielt krav til energifleksibilitet og energiforsyning.

Se nærmere omtale i vedlegg 2, som beskriver en virkemiddelpakke for energieffektivisering i bygg.

Energieffektivisering i transport

En fortsatt trafikkvekst er en betydelig trussel i arbeidet for å redusere energibehovet. Rapporten «Kraftbehov til transport» fra Miljødirektoratet i 2022 viser at kraftbehovet i transportsektoren i 2050 vil være 16 TWh høyere om trafikken vokser i henhold til prognosene enn om trafikken holder seg på 2019-nivå (gitt nullutslipp). Naturvernforbundet understreker at det viktigste for å redusere energiforbruket, redusere klimagassutslippene og unngå naturinngrep i transportsektoren må være å redusere transportarbeidet. Da må vi endre på dagens veipolitikk. Motorveier for høy fart skaper mer trafikk, blant annet gjennom endringer i arealbruken. De er også energikrevende å bygge og vedlikeholde, og høyere fart øker transportmidlenes energiforbruk. I stedet må vi stimulere til mer kollektivtrafikk, sykling og gange og mer godsfrakt på sjø og bane framfor lastebil og i tillegg øke utnyttelsen av transportmidlene. Videre må vi ha sterkere virkemidler for å dempe flytrafikken, inkludert å stanse videre planlegging av flyplassutbygginger. Vi trenger også sterkere føringer for arealpolitikken, som sikrer korte avstander mellom hjem, arbeid, skole, handelssentra og fritidsaktiviteter.

Elektrifisering direkte og gjennom batterier bidrar til energieffektivisering. Luftfart og godstransport over lengre distanser vil være krevende å elektrifisere. Aktuelle energibærere er hydrogen/ammoniakk, flytende biodrivstoff og syntetisk drivstoff. Alle disse er mindre energieffektive enn direkte bruk av elektrisitet. Syntetisk drivstoff har spesielt dårlig energieffektivitet. Ved produksjon av hydrogen/ammoniakk er det viktig å få på plass virkemidler som gjør at overskuddsvarmen utnyttes,

og det er også viktig at mest mulig av denne produksjonen skjer gjennom å utnytte billig kraft som oppstår når produksjonen er vesentlig større enn den normale etterspørselen.

Bilpolitikken har ført til at en stor andel av de nye bilene er elektriske. Det er bra. Men en omfattende bruk av positive virkemidler har også ført til flere biler, tyngre biler og mer kjøring. Vi trenger en elbilpolitikk som bidrar til å fase ut bensin- og diesebilene uten disse nevnte bieffektene. Kjøpsavgiftene bør vri etterspørselen over til elbiler med lavt energi- og ressursforbruk. Videre bør bruksfordelene for elbil trappes ned. Veiprisering bør innføres for å prise miljø- og samfunnskostnadene fra veitrafikken på en riktigere måte.

Tiltak for fjernvarme, bioenergi, varmepumper og solenergi

Økt bruk av varmepumper, biogass og solpaneler og takmonterte solkraftanlegg bør stimuleres. Dette er energiformer som kan utvides uten arealkonflikter. Økt bruk av fjernvarme er viktig, og Naturvernforbundet støtter et mindretall i kommisjonen i at de regulatoriske forhold for fjernvarme må tas opp til revisjon.

Biogass basert på avfall har fortrinn, mens flytende biodrivstoff, som i stor grad importeres og/eller kan lages av råstoff fra karbonlagre som skog, kan ha et dårlig klima- og miljøregnskap. KLD har kartlagt at tilgangen på bioressurser er langt mindre enn summen av alle ønsker om å bruke bioressurser, og Naturvernforbundet etterlyser derfor en helhetlig plan for bruk av bioressurser. En slik plan må bidra til å hindre at vi høster eller bruker bioressurser med dårlig miljøregnskap, og at vi bruker ressursene der de gir størst positiv miljøgevinst.

Tiltak for økt kraftproduksjon

Naturvernforbundet vil understreke Energikommisjonens påpeking av at klimakrisen må løses samtidig som vi løser naturkrisen.

Vannkraft

Det må være en klar forutsetning at vassdrag som er vernet mot kraftutbygging, må forbli vernet.

Naturvernforbundet er enig i at opprusting av eksisterende vannkraftanlegg, blant annet gjennom investering i nye turbiner, er lite kontroversielt. Men utvidelser kan være kontroversielle og ha større naturkonsekvenser. Det er økt forståelse for å ta vare på naturmangfoldet knyttet til vassdragsnaturen.

Effektkjøring av vannkraftverk, kanskje i forbindelse med pumpekraftverk, kan ha betydelig negative konsekvenser for naturmangfoldet i elva nedstrøms. Her vil konsekvensene variere med det enkelte kraftverket. Det bør stilles strenge miljøkrav til effektkjøring av vannkraftverkene, og det bør utformes nasjonale retningslinjer for effektkjøring.

Småkraftverk utgjør et stort antall som samlet fører til betydelig tap av naturmangfold. Samtidig leverer småkraftverkene svært lite kraft. Utforming av beskatning som gjør småkraftutbygging veldig gunstig, bør fjernes.

Det er viktig med god framdrift med vilkårsrevisjonene, at prosessene gjennomføres med god involvering med lokale interesser, og at vassdragene sikres en bedret økologisk tilstand i tråd med vannforskriften. Dette må være utgangspunktet, ikke tapt produksjon. Økt produksjon som følge av klimaendringer og økt nedbør må tas med i dette regnestykket. Vilkårsrevisjoner bør omfatte krav til laveste regulerte vannstand (LRV) i vannmagasinene.

Vindkraft på land

Vindkraft på land bør lokaliseres til såkalt grå områder, ikke der de fører til naturinngrep. Tanken om nærvind er besnærende. Det gjelder mindre anlegg, for eksempel langs større veier og i industriområder. Potensialet for nærvind bør utredes, men også nærvind kan ha en del negative konsekvenser.

Vindkraft til havs

Havvind har et betydelig potensial, men er likevel ikke konfliktfritt. Det er viktig å ha en føre-var-tilnærming og sikre at den marine naturen ikke blir skadelidende. Faglige råd og et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag må legges til grunn for utvelgelsen av områder, og denne utvelgelsen må ikke gå på bekostning av forpliktelsen Norge har i naturavtalen om å bidra til å verne 30 prosent av verdens havområder. Havvind bør ikke bygges i særlig verdifulle og sårbare områder (SVO), i verneområder, i gyte- og oppvekstområder for fisk, ved trekkruiter eller i sjøfuglområder. Alle parter vil være tjent med at vi ikke gjentar de samme feilene som vi så i den storstilte satsingen på landvind, og vi forventer at prosessene blir ryddige og transparente. Vi må sikre at hensynet til næringsinteressene ikke overstyrer naturhensynet i regjeringens kommende storsatsning på havvind.

Solkraft

De klima- og miljømessig beste formene for solkraftproduksjonen vil være de som er integrert i bygninger, eller de som er lagt til grå arealer. De eksterne miljøvirkningene, spesielt ved nydyrking for å gi plass til solkraftverk, er store. Bakkemonterte solkraftverk vil kunne ha et klimaregnskap som ikke er akseptabelt, og vi trenger sterkere virkemidler som hindrer dette.

Det bør legges til rette for områdeløsninger og utstrakt deling av lokalprodusert strøm og energilagring samt økning eller fjerning av terskelverdier på anleggsstørrelse. Takmonterte solkraftverk kan være noe dyrere enn bakkemontert, men etter Naturvernforbundets oppfatning kan denne prisforskjellen være avgjørende for riktig plassering av slike anlegg.

Økt bruk av solpaneler til oppvarmingsformål bør stimuleres. Bruk av solenergi er nærmere omtalt i vedlegg 3.

Atomkraft

Naturvernforbundet er enig med Energikommisjonen i at Norge ikke behøver å bygge atomkraftverk.

Tiltak for raskere og bedre saksgang

Nøkkelen til raskere og bedre saksgang er bedre kvalitet. Saksgangen må ikke gå på bekostning av kvaliteten. Naturvernforbundet kan vise til flere vannkraftsaker der utbyggers konsulent ikke har klart å

identifisere rødlistearter og hvor konsulenter engasjert av Naturvernforbundet finner så mange rødlistearter som har ført til at konsesjon er blitt avslått. Slike eksempler fører til berettigete omkamper og forsinker saksgangen. Vi viser ellers til de 13 tiltakene foreslått av Naturvernforbundet, KS og NHO omtalt i Energikommisjonens rapport, kapittel 10.8.2, og som LO også har sluttet seg til.

Tiltak for økt nettkapasitet

Energieffektivisering, energisparing og forbrukerfleksibilitet vil begrense behovet for nettutbygging. Denne typen tiltak vil relativt raskt kunne frigjøre elektrisk kraft når etterspørselen etter effekt og elektrisk energi er stor, og dermed gi økt forsyningsikkerhet.

Vi merker oss at regjeringen 19. april la fram en handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av strømmettet. I denne handlingsplanen drøftes spørsmålet om kriterier for tildeling av kraft. Regjeringen skriver i handlingsplanen at den vil forskriftsfeste at nettselskapene skal hensynta prosjektenes modenhet i sine vurderinger av forespørsler om kraft. Modenhet er et fornuftig kriterium, men vi mener at dette ikke er tilstrekkelig.

Naturvernforbundet støtter Energikommisjonens forslag om at det må etableres kriterier for samfunnsmessig betydning som basis for prioritering av behandlingen av søknader om nettilknytning. Strømmen bør benyttes til tiltak som faser ut fossil energibruk og til satsinger som bidrar til langsiktig omstilling av økonomien i bærekraftig retning. En slik prioritering bør gi grunnlag for at søknader om nettilknytning kan avvises dersom de ikke har tilstrekkelig samfunnsmessig nytte. Etter Naturvernforbundets oppfatning hører kryptofabrikk og elektrifisering av olje- og gassinstallasjonene til denne kategorien.

Naturvernforbundet viser til at det i Strømnettutvalgets utredning går fram at det er prosessene i forkant av bygging av nye nettanlegg som tar det meste av tiden i nettutviklingsprosjekter, ikke byggetiden i seg selv. Fordelene ved å bygge ut i forkant av at behovet er materialisert, er derfor begrenset.

Kommunenes rolle

Kommunene bør organisere seg slik at de også kan stimulere til energieffektivisering og energisparing ved både å ha muligheten til å stille krav, tilby faglig rådgiving og økonomisk støtte. Plan- og bygningsetaten bør utnytte muligheten til å stille krav om energieffektivisering, jamfør plan- og bygningsloven (§ 31-2), som gir kommunene mulighet til å stille energikrav ved tiltak på eksisterende bygg, og om nødvendig få ytterligere lovhjemmel for å stille krav.

Noen kommuner har ansatt egne energirådgivere for å hjelpe eiere av bygg til å finne fram til gode tiltak for energieffektivisering og energisparing. Slike ordninger må stimuleres.

Kommunene bør gå foran ved å gjennomføre tiltak for energieffektivisering og energisparing i kommunalt eide bygg samt stille krav til eier av bygg der kommunen leier.

De vanskelige og avgjørende valgene

Det viktige for å redusere energirelaterte klimagassutslipp og bidra til å nå klimamålene er å raskest mulig redusere produksjon og bruk av fossil energi. Mye av den fossile energibruken må erstattes av utslippsfrie energibærere. Til det trengs det elektrisk kraft. For å nå klimamålene og samtidig stanse tapet av naturmangfold vil kraftig satsing på energieffektivisering og energisparing være nøkkelen for å frigjøre fornybar energi til å erstatte fossil energi. Energikommisjonen legger her altfor stor vekt på mer utbygging av fornybar kraft.

Når det gjelder målet om minst 40 TWh høyere fornybar kraftproduksjon fra vannkraft, vindkraft, havvind og solkraft innen 2030 støtter Naturvernforbundets synspunktene fra mindretallet (Heia, Lundberg, Sørgard og Tennbakk).

For at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050 kreves det en betydelig grønn omstilling av samfunnet. Klimautvalget 2050 har fått denne oppgaven, og dette utvalget vil se tiltak som skal gjennomføres innen 2030 med «2050-briller». Er det slik at 2030-tiltakene står seg i et 2050-perspektiv? Til nå har vi sett lite til at regjeringen sier nei til aktiviteter som ikke forenlig med at Norge skal bli et lavutslippssamfunn. Utfasing av olje- og gassindustrien, omlegging av transportsektoren og overgang til en sirkulær økonomi med lavere materielt forbruk vil stå sentralt.

Naturvernforbundet har utarbeidet en egen rapport som viser hvordan Norge kan bli fossilfritt innen 2040. Se [vedlegg 4](#).

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder